

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ЧНУ ім. Петра Могили

_____ Леонід КЛИМЕНКО

«_____» _____ 2022 р.

ПРОГРАМА

вступних фахових випробувань
для вступу на п'ятий рік навчання
в галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового вступного випробування з «Публічного управління та адміністрування» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів, які вступають на основі здобутого ступеня бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Комплексне вступне випробування проводиться з метою визначення можливості вступників засвоювати навчальні програми підготовки магістра за обраною спеціальністю.

Завданням складання вступного випробування є перевірка рівня теоретичних знань і практичних умінь і навичок, необхідних для опанування нормативних і варіативних дисциплін за програмою підготовки фахівця освітньо-професійним рівнем «магістр» за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Вступник повинен знати:

- поняття публічної влади, публічної служби, відповідальності та її видів;
- теоретичні та прикладні засади публічної політики, фінансів, основ та технологій прийняття управлінських рішень, управління ресурсами;
- сучасні підходи до публічного управління та адміністрування;
- основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції;
- іноземну мову на рівні, який відповідає рівню B2 (відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти).

Вступник повинен вміти:

- використовувати нормативно-правові акти, що регулюють сферу публічного управління та адміністрування;
- визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії;
- застосовувати сучасні моделі управління та адміністрування, а також міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально-організаційних структур;

- використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування;
- здійснювати ефективну комунікацію в сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм;
- використовувати інструменти електронної демократії в сфері публічного управління та адміністрування;
- представляти органи публічного управління й організації, та презентувати для широкого загалу результати їх діяльності.

Фахове вступне випробування охоплює проблематику підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування і спрямоване на виявлення рівня засвоєння основних понять публічного управління та адміністрування та перевірку сформованості навичок аналізу суспільних явищ як у структурному, так і в динамічному вимірах.

Вступний іспит дозволяє виявити: 1) рівень володіння основними категоріями у сфері публічного управління та адміністрування; 2) знання концептуальних методологічних засад теоретичного осмислення процесу управління персоналом, організацією, установою, а також технологій управлінської діяльності; 3) розуміння принципів функціонування системи управління, управлінських процесів, процесів прийняття рішень тощо.

Програма вступних фахових випробувань передбачає складання іспиту з іноземної мови та іспиту, який поділяється на два тематичні блоки: **Модуль 1** «Основи держави і права»; **Модуль 2** «Основи економіки». За структурою вступне випробування складається з тестових завдань. Тестові завдання містять 15 питань з дисципліни «Основи держави і права» і 15 питань з дисципліни «Основи економіки».

З наведених варіантів відповідей належить обрати один вірний. При проведенні випробування комісія перевіряє підготовку вступника, оцінює рівень знань та умінь, які забезпечують виконання типових завдань професійної діяльності.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Модуль 1. «Основи держави і права»

Тема 1. Публічне адміністрування як системне явище в суспільстві

Публічне адміністрування: поняття та наукові засади. Принципи і закони публічного адміністрування. Публічна сфера – єдність економічної, соціальної та політичної сфер. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного адміністрування. Публічне адміністрування та влада. Органи виконавчої влади в системі публічного адміністрування. Місцеве самоврядування та його роль у публічному адмініструванні.

Тема 2. Організація публічного адміністрування в соціальній, економічній та політичній сферах

Публічне адміністрування як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень. Механізми, органи, методи і стиль публічного адміністрування. Публічне адміністрування та економіка. Процес планування місцевого економічного розвитку.

Основні засади публічного адміністрування в соціальній сфері. Результативність та ефективність публічного адміністрування.

Тема 3. Теоретичні засади розвитку державного управління

Державне управління як основний різновид соціального управління, галузь наукового знання і галузь освіти. Теоретико-методологічні засади формування сучасної моделі урядування в Україні.

Принципи державного управління, механізми їх прояву і особливості застосування. Держава як суб'єкт управління суспільним розвитком. Загальна характеристика системи державного управління. Цілі, функції та організаційно-функціональна структура державного управління. Державно-управлінська діяльність. Стиль державного управління. Державно-управлінські рішення: розробка, прийняття й організація виконання. Контроль у сфері державного управління.

Тема 4. Теорія та основні інститути політико-правової системи України

Поняття та структура політичної системи. Поняття та структура правової системи. Функції і типологія політичної та правової систем. Політико-правова система сучасної України. Принципи поділу державної влади в Україні. Законодавча влада в Україні. Конституційно-правовий статус Президента України. Виконавча влада в Україні. Судова влада в Україні. Місцеве самоврядування як елемент політико-правової системи України.

Тема 5. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України.

Політична ідеологія в Україні. Політичні партії та громадські організації як елемент політико-правової системи України. Партійна та виборча системи України.

Питання для підготовки з Модулю 1.

1. Поняття, ознаки та функції держави.
2. Державний суверенітет: поняття та ознаки.
3. Соціальне призначення держави.
4. Основні сучасні концепції держави.
5. Типологія держави.
6. Громадянське суспільство і держава: співвідношення та взаємодія.
7. Поняття механізму держави, його основні ознаки.
8. Поняття та ознаки громадянського суспільства.
9. Політична система суспільства. Місце держави в політичній системі.
10. Охарактеризуйте функції, принципи, форми та інститути демократії; визначте поняття «самоврядування» і «демократія».
11. Правові форми здійснення функцій держави.
12. Поняття і структура форми держави.
13. Форма правління держави, її різновиди. Особливості форми правління в Україні.
14. Форма державного устрою, її різновиди. Особливості форми державного устрою в Україні.
15. Політичний (державний) режим: поняття та різновиди.
16. Поняття та ознаки демократії як внутрішньої форми держави.
17. Принципи демократії.
18. Демократія і самоврядування, їх співвідношення.
19. Механізм держави і його структура. Державний апарат та його ознаки.
20. Класифікація державних органів.
21. Принципи організації і діяльності державного апарату.
22. Поділ влади як принцип організації і функціонування державного апарату. Механізм «стримувань і противаг».
23. Організація здійснення влади на місцях.
24. Взаємодія місцевих державних органів з органами місцевого самоврядування.
25. Державна служба і її види. Державний службовець, посадова особа.
26. Концепція правової держави: історія виникнення та розвитку.
27. Поняття і ознаки правової держави.
28. Шляхи формування соціальної правової держави в Україні.
29. Поняття прав, свобод, обов'язків людини і громадянина, їх історичний розвиток.
30. Види прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Їх система в Конституції України.
31. Гарантії прав, свобод людини і громадянина в демократичній, правовій державі: поняття та класифікація.
32. Складові етнополітики в сучасній Україні.
33. Україна та світові організації.
34. Поняття та ознаки права. Право в об'єктивному та суб'єктивному смислі. Функції права.

35. Принципи права.
36. Нормативно-правові акти як джерела права.
37. Поняття конституційного права як галузі права та законодавства.
38. система права та система законодавства.
39. Систематизація законодавства: поняття, значення, форми.
40. Форми (джерела) права, їх види в сучасних правових системах.
41. Поняття, риси і класифікація принципів в праві.
42. Галузі та інститути права: поняття та класифікація.
43. Право і економіка, їх співвідношення.
44. Право і політика. Правова політика.
45. Правова система: поняття та структурні елементи.
46. Публічне і приватне право: поняття та їх співвідношення.
47. Система законодавства: поняття, ознаки та співвідношення з системою права.
48. Поняття та ознаки норми права.
49. Структура норми права.
50. Класифікація правових норм.
51. Поняття та ознаки нормативного правового акту.
52. Поняття та ознаки закону. Право і закон.
53. Види законів.
54. Порядок прийняття законів в Україні.
55. Підзаконні нормативні правові акти: поняття та класифікація. Їх види за Конституцією України.
56. Функції, принципи й види правотворчості.
57. Поняття та риси правового регулювання, його ефективність.
58. Способи, методи та типи правового регулювання.
59. Поняття, риси і види правових відносин.
60. Суб'єкти правових відносин, їх види. Поняття та склад правосуб'єктності.
61. Поняття і види об'єктів правових відносин.
62. Поняття, ознаки та підстави юридичної відповідальності.
63. Види юридичної відповідальності.
64. Функції і принципи юридичної відповідальності.
65. Тлумачення норм права.
66. Принципи і вимоги законності.
67. Співвідношення права, законності і правопорядку.
68. Загальні і юридичні гарантії законності і правопорядку.
69. Механізм правового регулювання: поняття, стадії, елементи.
70. Класифікація правових систем сучасності.

Модуль 2. «Основи економіки»

Тема 1. Теорія публічних фінансів.

Фінансова система: основні теоретичні концепції та методи дослідження. Фінансовий механізм: сутність та структура. Структура та нормативно-правові засади публічних фінансів України. Сутність, функції і роль державного бюджету у забезпеченні потреб економічного і соціального розвитку суспільства. Інституційні засади управління державними фінансами України та світовий досвід. Розмежування повноважень між центральними органами влади в системі державних фінансів України. Організація державного фінансового контролю в Україні. Сутність, особливості та форми державного кредиту. Причини та макроекономічні наслідки державного боргу. Боргова безпека держави та її індикатори. Динаміка та структура державного боргу України. Обслуговування та погашення державного боргу. Управління державним боргом.

Тема 2. Публічні надходження і публічні видатки

Сутність та структура публічних надходжень. Податки як економічна категорія: сутність, види, класифікація. Податкова система України та принципи її побудови. Податкове навантаження. Оптимальне оподаткування, справедливість та проблема ухилення від податків. Європейський досвід організації податкових систем. Суспільні блага та роль державних програм у їх фінансуванні. Програмно-цільовий метод та мультиплікатор урядових витрат. Ефективність бюджетних видатків: аналіз вигід і витрат. Форми фінансування економічної діяльності. Бюджет розвитку як основа інноваційної модернізації національної економіки. Державно-приватне партнерство. Бюджетне фінансування соціальної сфери в Україні. Видатки бюджету на забезпечення обороноздатності країни. Оборонний бюджет України. Фінансування видатків на утримання органів правопорядку та державного управління.

Тема 3. Державний бюджет і бюджетний процес

Наукові основи побудови бюджетного устрою країни. Структура та принципи побудови бюджетної системи України. Асиметрія регіонального розвитку та характер міжбюджетних відносин. Бюджетний федералізм. Бюджетна класифікація. Становлення та розвиток бюджетного законодавства в Україні. Світова практика планування та прогнозування державного бюджету. Критерії ефективності використання бюджетних коштів. Проблеми збалансування державного бюджету. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування. Бюджетний процес в Україні та зарубіжних країнах. Бюджетний механізм регулювання економіки. Цілі та інструменти бюджетної політики. Теорія управління фінансовими ризиками, основи бюджетування та фінансового менеджменту, бюджетні технології.

Питання для підготовки з Модулю 2.

1. Економіка та економічна теорія.
2. Економічні закони і категорії.
3. Предмет, методи пізнання і функції економічної теорії.
4. Місце економічної теорії та її значення.
5. Поняття економічної системи та основні проблеми економіки.
6. Типи економічних систем.
7. Сутність і цілі реформування української економіки.
8. Економічні потреби. Закон зростання потреб.
9. Економічні інтереси: сутність, види.
10. Споживче благо як засіб задоволення потреб.
11. Домогосподарство як базовий суб'єкт економічних відносин.
12. Функції домогосподарства в ринковій економіці.
13. Джерела формування сімейного бюджету.
14. Економічні відносини домогосподарств з підприємствами і державою.
15. Виробництво: основні елементи, організаційні форми, фактори.
16. Сутність підприємства та його функції.
17. Види підприємств.
18. Організаційні форми підприємств.
19. Сутність ринку, його суб'єкти і об'єкти.
20. Види та типи ринків.
21. Закон попиту і закон пропозиції.
22. Конкуренція та монополія.
23. Прибуток підприємства.
24. Сутність менеджменту.
25. Складові управлінської діяльності. Роль менеджера.
26. Суть маркетингу, його елементи та концепції.
27. Сутність ринку, його роль, функції та структура.
28. Інфраструктура ринку.
29. Економічний потенціал суспільства та структура національної економіки.
30. Циклічність як форма руху економіки. Антициклічні заходи держави.
31. Система національних рахунків.
32. Національне багатство та його структура.
33. Фінанси їх сутність і функції.
34. Державний бюджет.
35. Методи регулювання державного бюджету
36. Податки та фіскальна політика.
37. Грошова система та грошовий обіг.
38. Конвертація грошей та валютний курс.
49. Інфляція та антиінфляційні заходи.
40. Робоча сила та ринок праці.
41. Безробіття, його причини та засоби боротьби з безробіттям.

42. Соціальний захист населення.
43. Держава і сучасний ринок.
44. Необхідність, мета та принципи державного регулювання економіки.
45. Економічні функції держави.
46. Закономірності формування ринкових відносин.
47. Роль держави у сучасній економіці.
48. Сутність світового господарства та міжнародний поділ праці.
49. Міжнародна торгівля та міжнародний рух капіталу.
50. Міжнародна міграція робочої сили.
51. Сутність і форми міжнародної економічної інтеграції.
52. Основні цілі та переваги інтеграції.
53. Основні регіональні та галузеві інтеграційні об'єднання.
54. Валютні відносини та міжнародні розрахунки.
54. Валютна система та валютні курси.
56. Міжнародні валютно-фінансові організації.
57. Необхідність інтеграції України у світове господарство.
58. Механізм зовнішньоекономічних зв'язків.
59. Основні форми міжнародного співробітництва в Україні.
60. Глобалізація економічного життя.

II. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

При проведенні випробування комісія перевіряє підготовку вступника, оцінює рівень знань та умінь, які забезпечують виконання типових завдань професійної діяльності. Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожен модуль тестових питань оцінюється за 100 бальною шкалою (15 питань). Одна вірна відповідь – 6,66 балів. Таким чином, за сумою результатів оцінювання двох модулів виводиться загальний оцінка. Правильна відповідь на 30 питань вступного випробування оцінюється у 200 балів:

Модуль 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,3	20	26,6	33,3	40	46,6	53,3	60	66,6
11	12	13	14	15					
73,3	79,9	86,6	93	100					

Модуль 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
6,66	13,3	20	26,6	33,3	40	46,6	53,3	60	66,6
11	12	13	14	15					
73,3	79,9	86,6	93	100					

IV. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Модуль 1 «Основи держави і права»

1. Актуальні проблеми теорії держави і права : навч. посібник (за вимогами кредитно-модульної системи навчання) для бакалаврів у галузі знань “Право” за напрямом “Правознавство” / [Є. В. Білозьоров, Є. О. Гіда, А. М. Завальний та ін.]; за заг. ред. Є. О. Гіди. – К. : Вид. Ліпкан О. С., 2010. – 258 с.

2. Балинська О. М. Проблеми теорії держави та права : навч. посібник / О. М. Балинська, Т. З. Герасимів. – Львів, 2010. – 415 с.

3. Гусарев С. Д. Теорія права і держави : навч. посібник. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців “Правова єдність”, 2008. – 270 с.

4. Кириченко В. М. Теорія держави і права: модульний курс : навч. посібник для студ. ВНЗ. – К.: ЦУЛ, 2010. – 263 с.

5. Коталейчук С. П. Теорія держави і права : навч. посібник для підготовки до держ. іспитів. – К. : КНТ, 2009. – 316 с.

6. Крестовська Н. М. Теорія держави і права : елементарний курс / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвеева. – Вид. третє. – Х. : Одиссей, 2012. – 432 с.

7. Мала енциклопедія теорії держави і права / [С. В. Бобровник та ін.]; за заг. ред. Ю. Л. Бошицького. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2010. – 367 с.

8. Марчук В. М. Теорія держави і права : навч. посіб. / В. М. Марчук, О. В. Корольков. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 415 с.

9. Олійник А. Ю. Основи історії і теорії держави та права: навч. посіб. / Олійник А. Ю. – К. : Центр навч. літератури, 2015. – 200 с.

10. Поляков И. И. Теория права и государства : учебник / И. И. Поляков. – Одеса : Фенікс, 2011. – 533 с.

11. Серета Г. П., Стеценко С. Г. Проблеми теорії держави і права : навч. посібник. – К. : КНТ, 2009. – 183 с.

12. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Сидоренко. – Вид. 2-ге, переробл. і доповн. – К. : Ун-т “Україна”, 2013. – 197 с.
13. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун. – Вид. 4-е, допов. і перероб. – К. : Алерта, 2017. – 528 с.
14. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch_pos_tdp.pdf
15. Теорія держави і права : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [С. К. Бостан та ін.]. – К. : Академія, 2013. – 346 с.
16. Теорія держави і права : навч. посіб. для студентів, які навчаються за напрямом підгот. 6.030202 / [А. М. Шульга та ін.] ; за ред. А. М. Шульги. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 463 с.
17. Теорія держави і права : підручник / [О. В. Петришин та ін.]; за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2014. – 366 с.
18. Теорія держави і права. Академічний курс: Підручник / [Зайчук О. В., Заєць А. П., Журавський В. С. та ін.]; За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – 2-ге вид. переробл. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 685 с.
19. Шестопалова Л. М. Теорія права та держави : посібник / Л. Шестопалова. – К. : Паливода А. В., 2012. – 255 с.

Модуль 1 «Основи економіки»

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред.. В.Д.Базилевича. – 3-тє вид. – К.:Знання-Прес, 2004.
2. Єщенко П.С. Сучасна економіка: навчальний посібник. – К.: Вища школа, 2005
3. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник. – К.: Знання, 2006.
4. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття та категорії: навч. посібник. – К.: Знання, 2006
5. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: підручник. – К.: Вища школа, 2007. – 503 с.
6. Політична економія: навч. посібник / С.В. Савчук, К.Т. Кривенко, О.О.Беляєв – К.: КНЕУ, 2008. – 508с.
7. Політична економія: Підручник / За ред. В.Г. Федоренко. – К.: Алерта, 2008.
8. Базилевич В.Д. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: навчальний посібник. – К.:Знання 2008.
9. Ожнюк М.О. Основи економічної теорії: навч. посібник. – К.: Знання, 2008.
10. Основи економічної науки: курс лекцій / В.С.Савчук, О.О.Беляєв, К.Т.Кривенко та ін.; за заг. редакцією В.С.Савчука.- К.:КНЕУ, 2011.
11. Основи економічної теорії: навч. посібник / С.Д.Дзюбак, О.С.Ривак - 3-тє видання перероблене і доповнене. – К.:Знання, 2014.
12. «Основи економічних знань». За ред. акад. НАПН України А.Ф. Павленка; чл.-кор. НАН України В.С. Савчука; Авт. колектив: Савчук В.С., Зайцев Ю.К. та

інш.. Базовий підручник Міністерства освіти України – Харків, «ФОЛІО», 2014. – 762 с.

13. Хейне П. Экономический образ мышления. – М.: Вильямс, 2005. – 456 с.

14. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика: в 2-х т., пер. с англ.. – М.: Республика, 1992. – Т.1. – 522 с.

15. Беляєв.О.О. Система економічних законів і категорій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – Теми 1,2,3.

16. Економіка добробуту [Електронний ресурс] : навч. посібник / [О. О. Беляєв (кер. авт. кол.), О. М. Комяков, В. І. Кириленко, А. Г. Котенок та ін.] ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України ; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний ун-т ім. В. Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2014. – 460 с.

17. Зайцев Ю.К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень): навч. посіб. / Ю.К.Зайцев, В.С. Савчук. – К.: КНЕУ, 2011. – 337 с.

18. Мельник О.М. Логіка економічного розвитку: навч. посібн. – К.: КНЕУ, 2004. – 228 с.

19. Основи економічної науки: структурно-логічні схеми [Електронний ресурс]: навч. посіб. / за ред. О.О. Беляєва, А.В. Кудінової. – К.: КНЕУ, 2014. – 372 с.

20. Соціальна економіка: навч. посіб. / [О. О. Беляєв (кер. авт. кол.), Є. Б. Ніколаєв (наук. ред.), А. В. Келічавий та ін.]. – К.: КНЕУ, 2014. – 481 с.

21. Соціальна політична економія [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. О. Беляєв [та ін.] ; за ред. О. О. Беляєва ; за ред. В. І. Кириленка. – Електрон. текстові дані. - К. : КНЕУ, 2014. – 187 с.

22. Економічні теорії в системі наукових економічних знань: Навч. Посібник / Н.П. Марцелюх, І.А. Максименко, В.В. Мартиненко, М.М. Теліщук та ін.. – К.: «Центр навчальної літератури», 2015.

23. Касьяненко Л.М. Економічна теорія: навч. посібник / Л.М. Касьяненко. – К.: «Центр учбової літератури», 2015.